

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

Курсова робота

на тему: «Курортна справа в країнах Південно-Східної Азії»

здобувача групи Т 02-21
факультету туризму, бізнесу і
психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм
Авраменко Ярослава Сергійовича

Науковий керівник:
к. іст. н., доц. Гедін М. С.

Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____
Національна шкала _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ	
КУРОРТІВ	8
1.1. Поняття, типи та функції курортів	8
1.2. Курортна справа в системі охорони здоров'я та лікувально-оздоровчому туризмі	11
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА В	
КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	
2.1. Історичні аспекти становлення та розвитку курортів в країнах Південно-Східної Азії	14
2.2. Соціально-економічні основи розвитку курортів в країнах Південно-Східної Азії	17
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КУРОРТНОГО	
ГОСПОДАРСТВА В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	
3.1. Сучасні проблеми розвитку курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії	31
3.2. Концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії	35
ВИСНОВКИ	39
РЕЗЮМЕ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	49
Додаток А	49
Додаток Б	54
Додаток В	58

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні продовжує зростати вплив глобального геополітичного чинника на процеси що відбуваються в світі. Дійсно, сучасна геополітична структура трансформується і активно впливає на розвиток і функціонування різних сфер розвитку суспільства. Як феномен глобального порядку туризм усе виразніше стає геополітичним явищем. Взаємозв'язок понять геополітика і туризм важко переоцінити, оскільки запорукою сталого розвитку туристичної галузі є така геополітична реальність, яка здатна забезпечити політичну стабільність та безпеку. Подібні тенденції характерні і для розвитку туризму, міжнародного бізнесу, а також спостерігаються в сфері курортної справи.

Туризм є важливою і високоприбутковою галуззю національних економік країн Південно-Східної Азії, вагомою складовою зовнішньоекономічної діяльності кожної держави [15]. Країни регіону займають лідируючі позиції в світовому туристичному секторі, їх показники невинно зростають з кожним роком, що зумовлює великий інтерес для дослідників. Аналіз окремих геополітичних подій Південно-Східної Азії [9] дозволить визначити актуальні проблеми в туристичній діяльності регіону, дослідити взаємозв'язок між дестабілізуючими політичними чинниками і змінами у географії туристичних прибуттів, зниженні ефективності туристичної діяльності та інтенсивності внутрішньогалузевого перебігу капіталу. А також виявити можливі шляхи їх вирішення та перспективні напрямки для розвитку галузі в межах регіональної інтеграції за допомогою якої можливо суттєво активізувати не тільки внутрішньо-регіональний а й міжнародний туристичний обмін. Значна увага приділяється кардинальним змінам, що виникли у регіоні з поширенням вірусної пандемії COVID-19.

На сучасному етапі роль курортів в Південно-Східній Азії зростає у зв'язку з необхідністю оздоровлення значної частки населення країн світу. Наприклад, наявність мінеральних вод підвищують потенціал вказаного

регіону, оскільки вони є необхідною умовою створення курортів бальнеологічного профілю [3, с. 247]. За останні десятиліття кількість населення Південно-Східній Азії значно зросло, а наявні в регіоні курорти можуть відігравати суттєву роль у підвищенні якості життя населення.

Актуальність теми посилюється також тим, що сьогодні курорти Південно-Східної Азії починають користуватися великим попитом серед відпочивальників у всьому світі, тому їхнє вивчення, класифікація, виявлення стану та перспектив розвитку сприятиме забезпеченню подальшого освоєння та зміцненню структури туристичного бізнесу та інфраструктури країн, які входять до зазначеного субрегіону.

Ступінь розробленості теми в туризмознавчій літературі. Тема «Курортна справа у країнах Південно-Східної Азії» є досить розробленою, оскільки туризм став важливою складовою багатьох економік світу і країн Південно-Східної Азії у тому числі, оскільки вони мають досить великий потенціал для туризму завдяки своїм природним красотам, кліматичним умовам, культурній спадщині та іншим туристичним чинникам.

На сьогоднішній день, багато досліджень проводяться щодо розвитку туризму загалом, і в регіоні Південно-Східної Азії, зокрема, які також зосереджуються на розумінні тенденцій і проблем, пов'язаних з туризмом, таких як: науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери (Кравців В. С., Гринів Л. С., Копач М. В.); кліматоутворення та особливості розподілу метеорологічних величин (О. Врублевська; С. Решетченко); еволюція та розвиток курортів в Україні та світі, їх перспективи (Г. Заваріка); сучасний стан розвитку туризму у Південно-Східній Азії та динаміку його розвитку (Д. Ляшок); світові тенденції у розвитку туризму та готельного господарства, принципи, умови, особливості та закономірності організації рекреаційних послуг у різноманітних природних комплексах на базі різновидових туристичних і рекреаційних установ та організацій (В. Клапчук); принципи раціонального та адекватного харчування різних категорій населення (Н. Зубар); медичний туризм та особливості лікувально-

оздоровчого туризму в Європі, Америці, на Близькому Сході, в Азії, Океанії і Африці (М. Мальська, О. Бордун; О. Кравець, А. Рябєв; Р. Скабара); санітарно-курортний аспект і лікувальні чинники для реабілітації в умовах санаторно-курортного закладу (А. Мазаракі, С. Шаповал, С. Мельниченко, О. Григоренко та ін.; М. Лобода, Е. Колесник); основи формування рекреаційного середовища, планувальна організація рекреаційної зони, регіону, району (Л. Савранчук, В. Явкін); проблеми рекреаційного природокористування і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства України (В. Стафійчук; Н. Фоменко).

Хоча тема і має високий рівень розробленості, але і має значний потенціал для подальших досліджень, спрямованих на покращення туризму в країнах Південно-Східної Азії, наприклад, шляхом створення нових туристичних маршрутів, вдосконалення транспортної інфраструктури, поліпшення якості обслуговування туристів тощо.

Метою курсової роботи є вивчення основних тенденцій та визначення перспектив розвитку курортної справи в Південно-Східній Азії.

Для реалізації мети курсової роботи поставлені такі **завдання**:

- проаналізувати понятійно-термінологічний апарат дослідження;
- охарактеризувати розвиток курортної справи в країнах Південно-Східної Азії;
- проаналізувати туристичні ресурси регіону, включаючи географічне розташування, кліматичні умови, наявні природні ресурси;
- визначити вплив курортної галузі в країнах Південно-Східної Азії на економіку, зокрема на збільшення ВВП, зайнятість та розвиток інфраструктури;
- показати проблеми та перспективи розвитку курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії.

Об'єктом дослідження є курортна справа в країнах Південно-Східної Азії.

Предметом дослідження є аналіз туристичних ресурсів країн Південно-Східної Азії, включаючи географічне положення, кліматичні умови, природні та культурні пам'ятки та головні проблеми і перешкоди, з якими стикаються курортні субрегіони Південно-Східної Азії.

Методи дослідження. У ході написання курсової роботи були використані: теоретичний аналіз джерел задля наукового осмислення визначеної проблематики, встановлення тенденцій розвитку туризму у країнах Південно-Східної Азії, а також трендів курортного бізнесу їх регіонів, його структури та особливостей функціонування; кількісний та якісний аналіз задля збору та аналізу статистичних даних розвитку регіонів, історії їх курортного становлення, а також аналізу рекламних матеріалів цих регіонів; компаративний підхід був зосереджений на порівнянні курортів та їхніх характеристик у різних країнах Південно-Східної Азії, а системний підхід – на розумінні курортної справи як складової системи туристичного бізнесу. Також у роботі були використані культурологічний та антропологічний методи дослідження задля аналізу впливу місцевих культурних традицій на курортний бізнес, а також сприйняття курорту як місця відпочинку.

Інформаційна основа дослідження. Під час написання курсової роботи вихідними матеріалами слугували дослідження В. Кравців, Л. Гринів, М. Копач «Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери», Д. Ляшок «Геополітична ситуація як чинник розвитку туризму», звіти ВТО, а також ряд міжнародних нормативно-правових актів, серед яких Загальна декларація з прав людини 1948-го р.; «Бангкокські рекомендації щодо доступного туризму в Азії та регіоні Тихого океану» 2007-го р., Дослідження Європейської Комісії з транспорту та туризму, Міжнародний пакт з економічних, соціальних і культурних прав 1966-го р.; Конвенція з захисту світової культурної і природної спадщини 1972-го р.; Манільська декларація зі світового туризму 1980-го р.; Софійська резолюція VI сесії Генеральної асамблеї ВТО, що прийняла Туристичний білль з прав, Хартію туризму,

Кодекс туриста 1985-го р.; Конвенція з прав дитини 1990-го р.; Буенос-Айреська резолюція ІХ сесії Генеральної асамблеї ВТО з забезпечення туризму і безпеки туристів 1991-го р.; Туристична декларація Світового туристичного форуму в Осаці і Всесвітньої конференції міністрів з туризму 1994-го р.; Генеральна угода з торгівлі послугами 1994-го р.; Глобальний етичний кодекс туризму 1999-го р.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення отриманих результатів. Оскільки курортна справа є важливим елементом економіки багатьох країн Південно-Східної Азії, а запропоноване дослідження розкриває тенденції розвитку туризму в її регіонах, визначає проблеми, з якими стикаються країни субрегіону та пропонує шляхи їх вирішення, то можна стверджувати про значущість результатів дослідження та високий ступінь вирішеності окресленої проблематики, адже його результати можуть бути використані для розвитку туризму в регіоні та покращення конкурентоспроможності курортів країн Південно-Східної Азії на світовому ринку. Крім того, результати дослідження стануть у нагоді при формуванні політики у сфері курортної справи в країнах регіону.

Обсяг і структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (42 найменування, з яких 4 – іноземні), 3 додатків, 20 рисунків та 1 гістограм. Обсяг курсової роботи становить 58 сторінок, із яких 44 сторінки основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ КУРОРТІВ

1.1. Поняття, типи та функції курортів

Як зазначає Г. Заваріка: «Курорт – це освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації, а також будівлі з об'єктами інфраструктури, які використовуються з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягають особливій охороні» [3, с. 15].

Курорти зазвичай розташовані в місцях, що відрізняються корисними природними умовами (наприклад, морськими узбережжями, лісовими масивами, гірськими районами), а також мають розвинуту туристичну інфраструктуру (готелі, курортні комплекси, санаторії, ресторани, розважальні заклади, музеї, парки та ін.) [7, с. 19].

Основна мета курортів – покращення здоров'я, відпочинок та розваги туристів. Більшість курортів мають спеціалізацію на конкретних напрямках, таких як лікування захворювань опорно-рухової системи, дихальних шляхів, нервової системи, харчування тощо. Деякі курорти також спеціалізуються на спортивних заходах, культурних подіях та інших видів відпочинку.

Отже, курорти можна *класифікувати* як:

- ✓ *кліматичні курорти* – місця зі сприятливим кліматом для відпочинку та лікування різних захворювань. Кліматичні курорти можуть бути гірськими, морськими та лісовими;
- ✓ *бальнеологічні курорти* – місця з джерелами мінеральних вод, лікувальними грязями та іншими природними лікувальними ресурсами;
- ✓ *гірськолижні курорти* – місця, де можна займатися гірськолижним спортом, таким як лижі, сноубординг, катання на лижних трасах;
- ✓ *екзотичні курорти* – місця з унікальною культурою, пейзажами та природними ресурсами, які привертають туристів з усього світу;

- ✓ *спортивні курорти* – місця, де можна займатися різними видами спорту, такими як гольф, теніс, водні види спорту, футбол, баскетбол тощо;
- ✓ *морські курорти* – місця на узбережжі моря, де можна відпочити на пляжі та займатися водними видами спорту, такими як сноркелінг, дайвінг, серфінг та інші;
- ✓ *культурно-історичні курорти* – місця з багатою історією та культурою, де можна оглядати пам'ятки архітектури, відвідувати музеї та інші культурні заклади;
- ✓ *спа-курорти* – місця зі спеціальними лікувальними процедурами, такими як масаж, ароматерапія, соляні кімнати та інші, які мають на меті покращити фізичне та психічне здоров'я відвідувачів.

За типами курорти поділяються на:

- ✓ *лікувальні курорти*, які спеціалізуються на лікуванні різних хвороб за допомогою місцевих природних ресурсів, наприклад мінеральних джерел або грязей. Лікувальні курорти часто працюють у співпраці з медичними установами та лікарями;
- ✓ *рекреаційні курорти*, що, правило, розташовані на берегах морів або озер, в гірських регіонах або в інших природних місцях, де можна займатися різноманітними видами відпочинку, такими як пляжний відпочинок, катання на лижах або екскурсії;
- ✓ *культурні курорти*, що зазвичай розташовані в історичних містах або регіонах, де можна відвідувати музеї, галереї, театри, концерти та інші культурні заходи;
- ✓ *спортивні курорти*, які спеціалізуються на спортивних заходах та змаганнях. Наприклад, курорти для гольфу, тенісу, велоспорту, альпінізму, водних видів спорту та інших [1].

В свою чергу, кожен курорт може виконувати різні функції в залежності від своїх особливостей та забезпечення різних потреб відпочивальників [7, с. 11], наприклад:

- лікування та відновлення здоров'я;
- відпочинок та розваги.
- Оздоровлення та фізичний розвиток.
- Культурні та історичні відкриття.
- Розвиток спорту та фітнесу.
- Бізнес та конференції.

Екологічний туризм та еко-відпочинок.

Крім того, курорти можуть мати інші функції, такі як релігійні туристичні місця, які приваблюють відвідувачів для паломництва або для огляду релігійних пам'яток. Також можуть бути культурні курорти, які пропонують різноманітні культурні події, такі як фестивалі, виставки та концерти.

Слід відмітити, що курорти можуть бути *відкритими*, де туристи можуть відвідувати курортну зону і користуватися послугами курорту за розкладом або *закритими*, тобто курортні комплекси, де туристи проживають на території курорту та користуються всіма його послугами та програмою [7, с. 132].

Також курорти можуть бути *масовими*, коли на них відпочиває велика кількість туристів, або *ексклюзивними*, коли вони призначені для відпочинку лише обмеженого кола людей, як правило, з високим рівнем достатку.

Отже, залежно від видів послуг, які надаються на курортах, люди можуть відпочити та покращити своє здоров'я, а також насолоджуватися природнім середовищем та культурними здобутками регіону. Різні типи курортів мають різні характеристики та функції, які можуть задовольнити потреби різних груп людей [7, с. 19].

Крім того, курорти можуть виконувати різні економічні та соціальні функції для регіону, в якому вони знаходяться. Зважаючи на все це, курорти можуть бути важливими чинниками розвитку туризму та підтримки місцевої економіки.

1.2. Курортна справа в системі охорони здоров'я та лікувально-оздоровчому туризмі

У сучасних умовах курортна справа у різних країнах світу різко змінює свої базові засади, переходячи від сталих до нових форм та методів, якими вона керується у своїй діяльності. Курортна справа як діяльність зорієнтована на формування туристичного продукту та трактується як один з найважливіших компонентів сфери лікувально-оздоровчого туризму, який являє собою якісно новий вид курортної медицини та курортного забезпечення в цілому, що викликано у суспільстві нагальними потребами сьогодення [7, с. 119].

Лікувально-оздоровчий туризм покликаний виконувати соціальне призначення і він базується на виключно новітніх і прогресивних підходах до організації санаторно-курортної діяльності, основою якої є кардинальна зміна поглядів на технологію оздоровлення, ділової подорожі, активного відпочинку та якості обслуговування як єдиного неподільного процесу. Тому курортну справу слід вважати комплексним, багатоаспектним та поліфункціональним феноменом.

З одного боку, курортна справа тісно пов'язана з виявленням природних ресурсів, з їхнім подальшим застосуванням з метою лікування, профілактики різного роду захворювань та оздоровлення людини, а, з іншого боку, діяльність курортної справи зосереджена на виконанні широкого спектру заходів адміністративно-господарського, архітектурно-будівельного, медико-санітарного, побутового, культурно-просвітницького та охоронного характеру, що дозволяє курортній установі раціонально експлуатувати природні лікувальні засоби, а також приймати, забезпечувати відпочивальників якісним лікуванням, дієтичним та здоровим харчуванням, зручними транспортними та цікавими розважальними послугами на відповідному рівні. У результаті відпочинку на курорті стан здоров'я людини має поліпшитися як від оздоровчих заходів, так і від задоволення та позитивних емоцій [19].

Слід зазначити, що у сучасному світі поїздки на курорт, тобто поїздки з метою покращання свого здоров'я невинно зростають, їхня географія розширюється.

У туризмознавстві в залежності від напрямку лікувально-оздоровчого продукту прийнято вивчати три види курортів: бальнеологічні, грязеві та кліматичні [7, с. 13; 15].

Бальнеологічні курорти ефективно застосовують у процесі лікування мінеральні води, які показані при захворюваннях кишково-шлункового тракту та ін. Грязеві курорти безпосередньо пов'язані із результативним використанням лікувальних грязей. Їх рекомендують при лікуванні захворювань суглобів та ін. Кліматичні курорти є багатопрофільними та багатоаспектними. Вони представлені лісовими, або рівнинними, гірськими, приморськими, клімато-кумисолікувальними курортами. Кожен з курортів характеризується специфічною комбінацією, своєрідним поєднанням лікувальних показників [7, с. 12]. Так, на лісових курортах лікують головні хвороби верхніх дихальних шляхів, на гірських – туберкульозу, на приморських – хворобу крові, кісток та ін., а на кліматокумисолікувальних – захворювання відкритої форми туберкульозу.

Існують також перехідні типи курортів, в яких одночасно застосовуються у процесі лікування різні природні засоби.

Лікувально-оздоровчий туризм – розповсюджене явище в Європі та в Америці. Тут представлені абсолютно всі основні та перехідні типи курортів, перебування на яких справляють у поєднанні з приємним відпочинком та розвагами сприятливий оздоровчий вплив на організм людини. Лікувально-оздоровчий туризм в Азії, Австралії, Океанії та Африці, у порівнянні з Європою та Америкою, через ряд несприятливих обставин, розвинений недостатньо або навіть надзвичайно слабо, хоча в багатьох країнах присутні практично усі природні ресурси для результативного використання.

Проте, останнім часом спостерігається стрімкий розвиток лікувально-оздоровчих послуг у Південно-Східно-Азійському субрегіоні. Це обумовлено

тим, що країни цього субрегіону, зокрема, мають усі можливості успішно пропонувати лікувально-оздоровчий продукт приморського типу у поєднанні з привабливими унікальними та поширеними тайським масажем, нетрадиційною медициною, фітотерапією, голкоуколюванням та ін. Важливими чинниками позитивного впливу на самопочуття відпочивальників серед курортних ресурсів та лікувальних факторів, вважаються також клімат та лікування кліматом, основними видами кліматотерапії, є аеротерапія, аерофітотерапія, спелеотерапія, геліотерапія, таласотерапія, а також ландшафтотерапія, гештальдотерапія.

Субрегіон має багаті природні ресурси та засоби для розвитку у ньому курортної справи. Важливо зазначити, що за останні десять років деякі країни регіону отримали дуже високі показники у цьому напрямку [10, с. 41].

Отже, курортна справа базується на чітких принципах організації курортології і, як наслідок, представляє якісно новий рівень розвитку курортної медицини та медичного забезпечення [10, с. 27]. Як діяльність курортна справа спирається на компоненти сфери лікувально-оздоровчого туризму. Сучасний курортно-рекреаційний продукт є сплавом комплексної програми медичного забезпечення й обслуговування людини, надання їй якісного дієтичного та здорового харчування, зручних транспортних та цікавих розважальних послуг на відповідному рівні. Крім цього, комплексна програма інтегрує пошуки нових природних та постійне удосконалення існуючих рекреаційних ресурсів й інфраструктурних можливостей. Таким чином, курортна справа зобов'язана виконувати широкий спектр заходів адміністративно-господарського, архітектурно-будівельного, медико-санітарного, побутового, культурно-просвітницького та охоронного характеру.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

2.1. Історичні аспекти становлення та розвитку курортів в країнах Південно-Східної Азії

Термін *курорт* давно увійшов у словниковий обіг людини. Слово має своє походження від словосполучення з німецької мови *kur*, що означає *лікування*, та *ort*, що означає *місце*. Якщо ми звернемося до Вікіпедії, то знайдемо там таке стисле визначення поняття *курорт*, як *місце з природними лікувальними засобами*. Додамо до цього, що такі місця зазвичай супроводжуються і наявним сприятливим кліматом. Цілющі натуральні властивості є складниками природних лікувальних засобів, ними вважаються як наявні мінеральні джерела та лікувальні грязі, з одного боку, так і спеціальні споруди, які забезпечують для відпочивальників необхідні умови для їхнього лікування та приємного проведення вільного часу, з іншого [7, с. 12].

Відомості про цілюючий ефект від таких природних чинників з давніх часів привертала до себе увагу. Деякі з природних чинників навіть перетворилися на релігійно культові [18].

Як відомо, курортна справа відноситься до найбільш давнього виду туристської індустрії. С античних часів люди навчилися використовувати мінеральні води та лікувальні грязі. Так, у «Рігведі» містяться свідчення про священні купелі при храмах. Відома давньоіндійська система медичних знань, де головна роль у збереженні та продовженні життя людини відводиться свідомості, яка керує всіма функціями в організмі. Здоров'я людині забезпечується режимом харчування, розкладом дня, спеціальними фізичними вправами, медитацією. Сучасна система Аюверди доповнена досягненнями наукової медицини.

Курорти як лікувальні води були відомі вже у Стародавній Греції, де греки приїжджали не лише, аби поліпшити своє здоров'я, але і з метою звичайного відпочинку [10, с. 35]. У Стародавньому Римі курорти називалися термами завдяки гарячим джерелам і використовувалися аристократією як купальні по всій території Священної Римської Імперії. Перші згадки про існування термів датуються ще до Різдва Христового. Починаючи з XVIII ст. курорти використовуються по всій Європі для лікування у поєднанні з метою проведення комерційних угод [1].

В свою чергу, курорти в країнах Південно-Східної Азії мають свою давню історію. Вперше їх почали використовувати для лікування в Індії в V столітті до нашої ери. Пізніше, в XIII столітті, в Камбоджі відкрилися перші термальні джерела, які стали популярними серед місцевих жителів та туристів.

З появою європейських колонізаторів в регіоні почалося активне розвитку туризму, зокрема на курортах. В колоніальний період було засновано багато курортів в країнах, таких як Малайзія, Індонезія та Філіппіни, які були призначені для відпочинку європейських колоністів. Після отримання незалежності більшість країн Південно-Східної Азії стали активно розвивати туризм, зокрема курортний.

Слід наголосити, що становлення та розвиток курортів в країнах Південно-Східної Азії має глибокі історичні корені, що пов'язані з релігійними та культурними традиціями цих країн. Наприклад, у Індії, Непалі та Бутані відомі святині та місця паломництва, де тисячі віруючих з'їжджаються щорічно для духовного очищення та оздоровлення. З часом такі місця стали приваблювати не лише паломників, а й туристів, які бажають насолоджуватися природними красами та культурними пам'ятками країни.

У другій половині XX століття розвиток курортів в країнах Південно-Східної Азії зростав зі збільшенням кількості туристів, які й досі бажають відпочивати на теплих пісках південних пляжів, насолоджуватися

екзотичними ландшафтами та культурою цих країн. Так, Таїланд, Індонезія, Філіппіни та Малайзія стали одними з найбільш популярних курортних напрямків у світі [10, с. 41].

Сьогодні курорти Південно-Східної Азії пропонують туристам широкий вибір розваг та послуг, від занять водними видами спорту до екскурсій на культурні пам'ятки.

У субрегіоні традиційно виділяють п'ять основних видів туризму, які найбільше приваблюють туристів та які здатні приносити країні доволі високі прибутки. До них належать: туризм діловий, відпочивальний, релігійний, лікувально-оздоровчий та пізнавальний. Кожна окрема країна субрегіону спеціалізується на декількох видах туризму, хоча провідну роль займає лікувально-оздоровчий туризм [10, с. 40].

За природними умовами субрегіон є найбагатшим і найпридатнішим для розвитку туризму. До факторів зацікавленості до регіону з боку підприємців, які займаються розбудовою туристичного бізнесу, та з боку туристів, в першу чергу, належать природні, кліматичні, демографічні, водні ресурси.

До рекреаційного потенціалу країн Південно-Східної Азії слід віднести, в першу чергу, неповторні пляжі, розташовані вздовж усього морського узбережжя, своєрідні історичні, природні та національно-культурні пам'ятки.

Субрегіон характеризується насамперед такими рисами, які сприяють розвитку курортної справи, а саме: приморським розташуванням країн, за винятком Лаосу; зручним розташуванням морських, річкових та повітряних центрів транспортного сполучення, з яких вирішальне значення належить морському транспорту, що дає змогу долучити до мережі комунікацій острівний туристичний сектор.

2.2. Соціально-економічні основи розвитку курортів в країнах Південно-Східної Азії

Курорти в країнах Південно-Східної Азії, згідно з зазначеним вище, є важливим джерелом доходів для багатьох країн регіону, особливо в туристичному секторі [10, с. 41].

Слід зазначити, що соціально-економічні основи розвитку курортів в цих країнах включають наступні аспекти:

1. Туризм як джерело доходу: Туризм став важливим джерелом доходу для країн Південно-Східної Азії, таких як Таїланд, Індонезія, Філіппіни, Малайзія і В'єтнам. Розвиток курортів, зокрема, є одним з головних напрямків розвитку туризму в цих країнах.

2. Інфраструктура: Для розвитку курортів необхідна належна інфраструктура, включаючи готелі, ресторани, транспортну інфраструктуру (автобуси, таксі, залізниця), аеропорти, магазини та інші послуги.

3. Конкуренція: Конкуренція між країнами в регіоні зростає, оскільки кожна країна намагається залучити більше туристів. У зв'язку з цим, курорти в країнах Південно-Східної Азії змушені пропонувати більше послуг і забезпечувати якість обслуговування, щоб залучити більше туристів.

4. Природні ресурси: Курорти в країнах Південно-Східної Азії розвиваються, використовуючи природні ресурси, такі як морські береги, гірські ландшафти, національні парки та інші місця відпочинку.

5. Робоча сила: Розвиток курортів забезпечує створення нових робочих місць у супутніх галузях, таких як готельний бізнес, ресторани, транспортні компанії, туристичні агентства та інші послуги.

Детальніше розгляньмо деякі з них.

Географічне розташування субрегіону

Країни Південно-Східної Азії займають півострів Індокитай, Малайський архіпелаг та Філіппінські острови. До складу субрегіону входять країни М'янма, В'єтнам, Лаос, Таїланд, Філіппіни, Камбоджа, Малайзія, Бруней, Індонезія, Сінгапур, Східний Тимор. У країнах Південно-Східної

Азії проживаю населенням понад 410,6 млн. осіб, що складає 13,4 % населення Азії [31].

Особливості рельєфу субрегіону

Розмаїття характеристик субрегіону зумовлене природними ресурсами: розташуванням на Індокитайському півострові (материкова частина) з його Малайським архіпелагом (острівна частина), моря Тихого та Індійського океанів, протяжністю суходолу зі сходу на захід у 4,5 тис. км, береговою лінією у 67 тис. км, порівняно молодими горами на півночі, особливими водними ресурсами [31].

У північній частині Індокитаю гори з півночі знижуються на південь, утворюючи ряд хребтів. Дельти річок у південній частині представлені низовинами, на яких розташовані дуже родючі ґрунти.

Рельєф Малайського архіпелагу характеризується гористою поверхнею, де є вулкани. Субрегіон розташований у зоні підвищеної сейсмічної і вулканічної активності.

Корисні копалини у країнах субрегіону

Субрегіон багатий на кольорові метали: олово (Індонезія, Малайзія, Таїланд, М'янма), вольфрам (Малайзія, Таїланд, М'янма), нікель (Індонезія, Філіппіни), золото і срібло (Індонезія, М'янма), мідь (Філіппіни), апатити (В'єтнам). У субрегіоні гірнично-рудний пояс із видобутку олов'яної руди вважається найбільшим у світі. Нафтогазовий Зондський басейн розташований на островах та на шельфі морів Зондського архіпелагу. Вугілля видобувають в Індії, Індонезії, В'єтнамі [33].

Кліматичні пояси і природні зони країн субрегіону

Південно-Східно-Азійський субрегіон знаходиться у двох кліматичних поясах – в екваторіальному, який охоплює більшу частину Малайського архіпелагу, та у субекваторіальному, який є характерним для материкової частини. Тут середньорічна температура сягає +26 градусів за Цельсієм, з незначними коливаннями [31]. Найбільш спекотним місяцем року вважається квітень. Свій відбиток на кліматичні умови субрегіону накладають мусонні

вітри, вони приносять із собою або суху, або дощову погоду. Під час мусонних вітрів річки переповнюються водою, що іноді спричиняє повені, а у сухий період річки можуть навіть пересихати. На Філіппінських островах щорічно відбувається понад двадцять тропічних ураганів, з яких не менше трьох – дуже потужні тайфуни [32]. Специфічним з небагатьох озер у регіоні вважається озеро Сап, в якому досі затрималася морська риба.

Завдяки теплому та вологому клімату тут збирають протягом року два-три врожаї рису, чаю, прянощей тощо. Водні ресурси використовуються для зрошення. Лісові ресурси займають 42 % території регіону. Багаті рибні ресурси використовуються у харчуванні населення.

Показовим є приклад Таїланду у використанні наявних ресурсів для розвитку курортів, де функціонує понад 1000 медичних установ, серед них 50 % – це приватні клініки).

Успіх та популярність медицини у Таїланді забезпечено завдяки таким факторам, як: 1) високий розвиток у країні пляжно-курортного туризму та можливість поєднання лікування, розваг та відпочинку; 2) висока якість гастрономічного, транспортного та сервісного обслуговування; 3) застосування різноманітних лікувальних методів та засобів, у першу чергу на основі американської системи лікування; 4) наявність надсучасного медичного обладнання; 5) використання комфортних умов для лікування; 6) використання приватних клінік; 7) доступність цін на консультації, процедури та експрес-аналізи, 8) можливість запропонувати різноманітні послуги та високу якість медичного обслуговування.

На розвиток клінік Таїланду позитивно вплинув той факт, що вони співпрацюють у тісному контакті з міжнародними приватними клініками та безпосередньо з міжнародним капіталом [10, с. 40]. Так, тайські лікарі стажуються за кордоном, зокрема у Великій Британії, у США, в Японії, також вони мають пристойну заробітну плату, володіють декількома іноземними мовами, у практиці лікування вони можуть використовувати

народну тайську медицину, стародавні техніки масажу і препарати на рослинній основі.

У медицині Таїланду розробляють і застосовують новітні напрямки лікування у галузі: кардіологія, неврологія, нейрохірургія, офтальмологія, урологія, стоматологія, косметологія. Широко використовується народна медицина на основі великої кількості корисних речовин і мікроелементів [10, с. 88]. Трав'яні бальзами для суглобів, мішечки для масажу, настоянки для судин і серця, креми для тіла і багато інших засобів народної медицини, що доступні в місцевих аптеках: *бальзами* на основі цілющих тайських трав для зняття болі в м'язах, сухожиллях і суглобах; *антисептики* з витяжкою з кори мангостину для загоювання глибоких ран; *настоянка* Бам Рунг Ранг Кай універсальної дії, що має у своєму складі близько 70 лікувальних трав для нормалізації обміну речовин, стимуляції імунітету, зняття втоми, нормалізації кров'яного тиску, зниження рівня холестерину в крові, відновлення організму навіть після важких операцій; різні сорти *народного чаю* з цілющими властивостями: для виведення токсинів, для схуднення, заспокійливі чаї, чаї для нормалізації тиску і обміну речовин; *бактерицидні креми* для лікування інфекцій і шкірних запалень; *лемонграс* як засіб для знеболювання, антидепресант, антиоксидант і протимікробний тощо [10, с. 79].

Крім того, найпопулярніші морські курорти Таїланду розташовані на островах Пхукет, Крабі, Пхі-Пхі, Самуї, Паттайя. Чанг, Хуа Хін, Као Лак [35].

Пхукет (див. Додаток А, рис. 2.1) – найбільший курорт Таїланду із всесвітньовідомими пляжами, спокоєм, красою та чистотою, організацією нічного життя та розваг та шопінгом. Туристи мають змогу цікаво провести час свого дозвілля, наприклад, або взяти участь в екскурсіях по інших островах, або відпочити в аквапарку, або відвідати зоопарк, або прогулятися по оглядовим майданчикам, або проїхати канатним шляхом, що перетинає джунглі.

Крабі (див. Додаток А, рис. 2.2) – це провінція, що складається із 130 островів. Дістатися сюди можна на катері з Пхукета або скориставшись

внутрішніми авіалініями з Бангкока. Порівняно молодий курорт, який складається з міні-островів з добре розвиненою інфраструктурою. Проживання на курорті можна обрати і у фешенебельних готелях, і у дешевих хостелах.

Найбільш популярними пляжами Крабі для відпочинку є Ао-Нанг, Хат Рей Ле, Хат Нопхарат Тхара і Хат Тхам Пхра Нанг. Температура води в морі завжди дуже тепла, сягає $+29^{\circ}\text{C}$. Поряд з пляжами розташовані водоспади, гарячі джерела, національні парки, скелі, печери. Туристам пропонують також риболовлю екзотичних риб, дайвінг, нічні ринки, морські прогулянки, екскурсії, серед яких найбільш цікаві і популярні печери Кхао-Кханап-Нам, національний парк Боккхорані, печери Тхам-Лод і Тхам-Пхі-Хуа-То-Тхам, монастир в «тигровій печері» Ват-Тхам-Суа, водоспади Хуа-Саїд і Клонг-Хаенг. На Крабі популярні морські сафари і подорожі на острови, зокрема на Самуї (див. Додаток А, рис. 2.3) і Пхі-Пхі (див. Додаток А, рис. 2.4) [35].

Острів Самуї – третій за масштабом острів країни, найкращий курорт Таїланду. Розташований у Сіамській затоці. Вважається дійсною курортною перлиною з райськими пляжами, розташованими на сході острова, з дуже комфортною погодою. Тут туристи займаються активним відпочинком: дайвінгом, віндсерфінгом, волейболом, тенісом.

Паттайя (див. Додаток А, рис. 2.5) – це велике багатолюдне місто та найулюбленіший серед молоді курорт Таїланду [35]. Знаходиться у двох-трьох годинах їзди від столиці і передає атмосферу вічного свята. Усі пляжі розташовані з півдня на північ. Це Джомтьєн, Наклуа, Палм-Біч, Донгтан. Донгтан – центральний пляж міста, відомий своїм променадом, завжди багатолюдний, з гучними вечірками, але досить забруднений на відміну від інших пляжів міста. Хоча погода нібито і створена для пляжного відпочинку: температура води прогрівається до $+28^{\circ}\text{C}$, а повітря вдень протягом року незмінно становить до $+34^{\circ}\text{C}$. Значно чистішими є пляжі Наклуа та Палм-Біч.

Острів Ко Чанг (див. Додаток А, рис. 2.6) – другий за розміром острів Таїланду після Пхукета. Останнім часом поступово перетворюється на цікавинку для відпочивальників через незайманість природи, яку відшуковують

туристи. Пляжі в основному дикі, хоча більшість готелів, розташованих на острові Ко Чанг, відносяться до дорогих, з просторою територією, власними басейнами, парками і безліччю атракціонів. Тут можна успішно займатися дайвінгом. Температура навіть вночі тут не опускається нижче +25 градусів, а вода – не нижче +28. Привабливий тропічний відокремлений острів, його більша частина покрита непрохідними джунглями і заростями мангрових лісів, горами і водоспадами.

Хуа-Хін (див. Додаток А, рис. 2.7) – найпрестижніший затишний, без галасливих нічних розваг і безпечний курорт Таїланду з поважним віком [35]. У цій місцевості проводяться офіційні зустрічі республіканського уряду, розташовується резиденція королівського дому, завдяки чому гарно налагоджена інфраструктура. Розташований на березі Сіамської затоки, на протилежному боці від Паттайї. На туристів чекає бездоганно чисте море і пляжі з білим, м'яким піском. Крім пасивного пляжного відпочинку можна кататися на водних лижах і мотоциклах, займатися серфінгом, дайвінгом, плаванням на каяках. Тут розташовані найвідоміші спа-салони у Таїланді, пропонуються послуги традиційного тайського масажу і сучасні процедури з глибокого очищення шкіри, енергетичного масажу, курси детоксикації та альтернативної медицини.

Као Лак (див. Додаток А, рис. 2.8) – це вдале поєднання природи між мальовничими пагорбами, вкритими джунглями та гарними пляжами [35]. Головні пам'ятки Као Лак – це три національні заповідники, де проводять дозвілля любителі екотуризму та морський національний парк Пханг Нга.

Острів *Ко Панган* (див. Додаток А, рис. 2.9) користується популярністю серед відпочиваючої молоді, оскільки курорт входить до п'ятірки найбільших островів Таїланду, які відзначаються пляжними вечірками. Наймасштабніші щомісячні шоу Таїланду під назвою Full Moon Party збирають тут тисячі людей.

Острів *Самет* (див. Додаток А, рис. 2.10) – це курорт Таїланду, відомий чудовими чистими пляжами, кораловими рифами, чарівними пейзажами, красивими бухтами та чистим морем. Острів входить до складу морського

національного заповідника. До острова можна дістатися від містечка Бан Хе, звідки щогодини відправляються катери, які долають відстань у 85 км.

Пляжі Самет підрозділяють на західний піщаний пляж, який знаходиться в оточені скель, та східний, де розташовані протяжні пляжі, усіяні дрібним піском. Серед визначних пам'яток Самет є лише національний парк у південній частині міста і село рибалок з монастирем і храмом у північній частині міста [35].

Курорти **В'єтнаму** мають значні переваги у розвитку курортної справи порівняно з іншими курортами субрегіону завдяки тому, що вони пропонують туристам цікавий та різноманітний лікувально-оздоровчий продукт [34]. Територія країни витягнута з півночі на південь, у країні переважно гірський рельєф, а погодні умови значно різняться. Це спричинило наявність у В'єтнамі двох кліматичних поясів: субтропічного на півночі та субекваторіального – на півдні.

До найбільш популярних курортів В'єтнаму належать Нячанг, Фантхієт, Дананг, Далат [34].

Нячанг відомий пляжами, мінеральними джерелами, лікувальними грязями, ефірними маслами евкаліптів, якими наповнено повітря. Рекомендується для лікування захворювань верхніх дихальних шляхів.

Курорт Фантхієт пропонує пляжно-купальний відпочинок, а також яхтинг, гру у гольф.

Курорт Дананг завдяки сучасній інфраструктурі, дешевим послугам, зручності пляжів та постійно високим морським хвилям приймає шанувальників активного морського відпочинку, де віддають перевагу водним лижам, дайвінгу, серфінгу та віндсерфінгу.

Високогірний курорт Далат, у свою чергу, є широковідомим серед туристів завдяки ландшафтної привабливості, де відпочивальники можуть насолоджуватися неповторними краєвидами, озерами, водоспадами, лісовими масивами та цілющим повітрям.

Розважально-пізнавальний аспект лікувально-оздоровчого туризму у В'єтнамі мають історико-архітектурні та національно-культурні пам'ятки: Святилище Мішон, мавзолеї, сакральні споруди, музеї, а також безліч природних об'єктів: Національний парк на острові Фу, водні каскади, незабутні пейзажі, тропічні джунглі [34].

Малайзія складається із західної та східної частин. Західна частина, *Малайя*, розташована на півдні півострова Малакка, а східна частина, *Сабах* і *Саравак*, – на півночі острова Калімантан (Борнео). Обидві частини Малайзії розділені Південно-Китайським морем. (див. Додаток Б, рис. 2.11). Малайзія гориста країна, вона знаходиться у зоні екваторіального, тобто спекотного, і одночасно дуже вологого клімату [37]. Денна температура на протязі всього року піднімається до +33 градусів С. Сезон дощів спостерігається двічі на рік: березень-травень та вересень-листопад, тому зимові місяці та початок літа вважаються найбільш сприятливим періодом для сезонного відпочинку.

Виходячи з унікальності природних ресурсів, у країні існують всі умови для розвитку міжнародного туризму. Географічне розташування обох частин Малайзії зумовлює специфічний характер стимулювання курортної справи у країні. Так, Малайя являє собою регіон пляжно-купального відпочинку і пізнавального туризму на основі ресурсів моря і сонця, а штати Сабах і Саравак розвиває відпочивальний туризм на основі лісових і ландшафтних ресурсів.

Малайзія пропонує туристам різноманітні зразки природної та давньої цивілізаційної екзотики: Національні парки, протяжні вапнякові печери, заповідник орангутангів, морський заповідник з локаціями для дайвінгу та сноркелінгу, первісні джунглі, культурні центри, в яких поєднуються елементи місцевої, індійської, європейської та японської культур [37].

Пенанг (див. Додаток Б, рис. 2.12) – це одночасно й острів, й штат у Малайзії, розташований на західному узбережжі материкової частини країни в Андаманському морі. Острів з'єднаний мостом з материком. Джорджтаун столиця штату, внесений з 2008 року до списку Юнеско завдяки розташованим тут пам'яткам архітектури.

Пляжний відпочинок зосереджено в окремих курортних районах острова, тому що більшість набережних забруднено. У першу чергу, – це торгівельно-екскурсійний порт з нічними клубами, ресторанами, ринками, шопінгом. Самий високий сезон відпочинку припадає на кінець грудня – початок січня.

Острів Лангаві (див. Додаток Б, рис. 2.13) – це самий великий острів з 99 островів архіпелагу в Андаманському морі. Його протяжність становить 30 км. Столиця – Куах. Острів Лангаві є найбільш популярним серед туристів пляжного відпочинку Малайзії. Протягом всього року тут сонячно і спекотно. Найкращий період для відпочинку – з листопада по квітень. Сезон дощів нетривалий, продовжується всього з вересня по листопад. Дощі, як правило, короткочасні. Пляжі острова дуже охайні та приємні, деякі з них усамітнені, але всі вони дуже комфортні. Поруч пляжів розташовано безліч бунгало. На острові є торговельні точки товарів з низькими цінами, центри активних розваг, цікавий шопінг, канатна дорога, акваріум, крокодилова ферма, ферма африканських буйволів, фруктові плантації, центри для занять водними видами спорту [37].

Місто-столиця Малакка (див. Додаток Б, рис. 2.14) штату Малакка розташована на західному узбережжі материкової частини Малайзії, на відстані у 120 км на південь від Куала-Лампура. Більшість населення міста мають китайські корені. Ту також проживають нащадки європейських колонізаторів від змішаних шлюбів. Чисельність населення міста складає більше 483 тис. осіб.

Історично населення Малакки з 1911 року знаходилося під владою португальців, з 1641 року – голландців, з 1795 року – англійців. Така насичена історія Малакки спричинила факт внесення міста до списку всесвітньої спадщини Юнеско. Більшість історичних пам'яток належить до різних періодів розвитку міста. У сучасному місті дуже веселе і насичене нічне життя, тут є багато нічних клубів, барів, елітних ресторанів. Інфраструктура для туристів розвинута на дуже високому рівні [37]. Місто – це, у першу чергу морський порт, тому пляжний відпочинок досить обмежений.

Острів Тіоман (див. Додаток Б, рис. 2.15) – невеличкий острів на східному узбережжі півострова Малакка. Розташований на відстані у 40 км від

материка. Його розміри становлять 20 на 12 км. За відгуками туристів, цей острів – суцільний парадіз, заповідник з недоторканою природою. Він залучений до 10 VIP островів світу. На острові багато гірських річок, водоспадів, найчистіших пляжів. Практично відсутнє нічне життя, відпочивальники насолоджуються наземною та підводною природою, дайвінгом, снорклінгом, кораловими рифами [37]. Поблизу розташовані декілька маловідомих островів, які приваблюють туристів.

Острів Рава (див. Додаток Б, рис. 2.16) – невеличкий тропічний острів, розташований поблизу острова Тіоман. Тут так само для відпочивальників є безліч пляжів, а серед морських розваг існують лише віндсерфінг, снорклінг, пляжний волейбол, риболовля, прогулянки під вітрилами. Розселення, як правило, у бунгало на самому березі [37].

Острови Перхентіані (див. Додаток Б, рис. 2.17). Архіпелаг вулканічного походження, розташований в акваторії Сіамської затоки Східно-Китайського моря, поряд із Таїландом. Населення – однорідне, переважно мусульмани малазійці.

Камбоджа

Королівство Камбоджа – держава на півдні півострова Індокитай, столиця Пномпень. Площа – 181 тис. км². Населення – 14,5 млн осіб. Південно-західні береги королівства омиваються Сіамською затокою. Материкове узбережжя разом з островами Танг, Прінг, Ко-Конг, Ко-Тотанг на тлі сприятливого тропічного клімату у майбутньому може належати до територій пріоритетного розвитку туризму [36]. Проте, Камбоджа входить до групи найбільш небезпечних країн світу, через громадянську війну, яка нещодавно закінчилася, але нанесла величезних збитків господарству та людському ресурсу країни. Найбільш небезпечний спадок війни – це значна кількість замінованих територій і це один із стримуючих чинників розвитку міжнародного, зокрема курортного, туризму в країні.

Чи не єдиним і не постраждалим від війни у Камбоджі класичним прикладом модерного приморського курорту світового рівня із красивими

пляжами, розвинутою готельною і ресторанною інфраструктурою є місто Сіануквіль.

✓ **М'янма**

Бірма (Бірма) – одна із найбільш бідніших країн світу. Курортна справа у країні розвинена вкрай погано. Зовсім нещодавно започатковано залучення до активного туристичного використання ресурсів теплої морської узбережжя М'янми. Існує зовсім мізерна кількість приморських курортів Нгапалі, Лінтха, Чікто, Чунгтха [38]. У майбутньому можуть бути використаними пляжі півострова Сетсе й узбережжя в Кантая, Манг-Ма-Ган і Чанг-Та. Готельна інфраструктура не є потужною і навіть сьогодні вона не здатна забезпечувати постійно зростаючий потік туристів, який спостерігається останнім часом. Не вирішують проблему розселення туристів і старі кораблі, які переобладнані під плавучі готелі. А втім країна поступово починає перебирати на себе частину туристів, для яких, наприклад Таїланд, вже втратив свою привабливість.

Індонезія (Ява, Балі, Суматра, Калімантан)

Індонезія знаходиться між Азією й Австралією, займає 17 тисяч островів. Знаходячись у зоні тропічного клімату, країна має унікальні природні ресурси, які сприяють розвитку курортного та екологічного туризму, а саме: тропічні й екваторіальні ліси, вулкани та морське узбережжя, де пляжно-купальний сезон продовжується протягом цілого року. Температура води становить не менше +27 градусів.

Природне розмаїття країни: серед тварин тут зустрічаються орангутанги, тигри, леопарди, носороги, кенгуру, єхидна та ін. Зустрічається більше, ніж 600 видів птахів.

Острів *Балі* найчастіше відвідують туристи. Тут знаходяться сучасні готелі та облаштовані пляжі, храми індуїстів, парки птахів та рептилії [39].

На острові *Ява* знаходиться найвідвідуваніше місце паломництва – буддистський храм Боробудур, який датується VIII ст.

Неподалік Боробудура розташовані царський палац Рату Боко і буддійські та індуїстські храми Прамбанан, храм Лара Джонгранг.

На острові *Суматра* – інтенсивно розвиваються два види туризму, які органічно доповнюють одне одного, – лікувальний та екологічний – завдяки наявності екваторіальних лісів, гір, вулканів, водоспадів, гарячих сіркових джерел. Тут розташовані національні парки та заповідники [39].

Дуже важливим компонентом відпочинку в Індонезії є популярна для туристів продукція народних промислів.

Філіппіни

Республіка Філіппіни займає архіпелаг, до складу якого входить більше 7 тисяч островів, одна тисяча з них заселена і понад 2,5 тисячі безлюдні і не мають назв. Площа складає 3000 тис. км², населення – 98 млн осіб. Столиця – Маніла. Клімат – тропічний, спекотний і вологий. Річна температура +26,5 градусів С. Значну частину островів країни займають тропічні ліси. Численні національні з екзотичною рослинністю парки країни (Канлаон, Маунт-Апо, Волькано та ін.) роблять перспективним розвиток лікувального та екологічного туризму [40].

На Філіппінських островах велика кількість діючих вулканів, серед них на острові Лусон знаходиться найменший за розмірами вулкан планети Тааль. Слід зазначити, що головним стримуючим фактором розвитку пляжно-купального відпочинку у країні є руйнівні тайфуни, які трапляються до 20 разів на рік і які становлять велику небезпеку для дайверів [40].

Оздоровлення на Філіппінах відбувається, у першу чергу, завдяки використанню бальнеологічних ресурсів. Так, на основі гарячих сірчистих джерел острова Лусон функціонують популярні бальнеологічні курорти Куйяб і Лос-Банос. Основними курортними центрами на Філіппінах вважаються острови Палавани, Капонес і Камера, затока Лінгаен, у якій знаходяться біля 400 маленьких островів з кораловими рифами та блискучими піщаними пляжами [40]. Дуже привабливими для туристів також є відомі курорти острівної групи Вісаян з багатокілометровою смугою,

вкритою дрібним білим кораловим піском, де відпочивальники можуть отримати найкращу у світі засмагу. Найпрестижнішим курортом Філіппін вважається Олонгано, розташований у затоці Субік-Бей на острові Лусон [40].

Не менше вражаючими є атракції антропогенного характеру, що сконцентровані переважно у столиці: форт Сантьяго, церква і дзвіниця Паоай, Манільський собор, музеї Каса-Маніла і Санто-Томас, Люнета-Парк, Рісаль-Парк, зоопарк, Кокосовий палац, чотирикілометрові завдовжки стіни фортеці XVI ст., у середині яких зараз розмістили картинні галереї, музеї, ресторани, акваріум. У Манілі туристи можуть відвідати колоритні східні базари. У Себу, другому місті Філіппін, до сьогодні зберігається монумент Магеллану на місці його висадки та безліч споруд доби колоніальної епохи. Існує і найкращий у світі центр з виготовлення іспанської гітари.

✓ **Сінгапур (Місто-держава)**

Республіка Сінгапур площею у 697 км² є містом-державою, у першу чергу, великим промисловим, діловим, фінансовим, транспортним і міжнародним туристичним центром у субрегіоні. Населення – 4,7 млн. осіб. Щорічно острів відвідують у два рази більше туристів, ніж проживає корінних мешканців. Головним курортним центром є острів Сентоза, що входить до складу Сінгапуру [41]. Курорт приваблює туристів 3,5 км пляжами з білосніжного піску, які тягнуться на 3,5 км, полями для гри у гольф, сучасною готельною інфраструктурою.

✓ **Бруней і Східний Тимор**

Держава Бруней-Даруссалам розташована на північно-західному узбережжі острова Борнео. Площа 5,8 тис. км². Населення – 400 тис. жителів. Економічне процвітання країни базується на видобутку і продажі нафти. Більшість туристів приїждить до Брунею з метою ознайомитися з історією і культурою ісламського світу. У країні є національні парки та заповідники з непоааторною екваторіальною флорою й унікальною фауною [42]. На узбережжі роташовані зручно обладнані пляжами. Вони переважно

використовуються для пікніків. Бандар-Сері-Бегаван, столиця султанату та єдине велике місто країни, знаходиться одна із найбільших сакральних споруд Азії – мечеть Омар-Алі-Сайфуддін і найбільший у світі житловий палац, який належить султану [42].

Підсумовуючи, слід зазначити, що курортне господарство в країнах Південно-Східної Азії має великий потенціал у туристичному секторі завдяки своїм природним багатствам, культурній спадщині та історичним пам'яткам. Значна кількість курортів, розташованих на березі моря, вздовж річок та високогірних регіонах, створює умови для різноманітних видів відпочинку та туризму. Але, туристичний бізнес у субрегіоні, і, як наслідок, курортний туризм, не отримав належного розвитку.

Організація курортної справи країн Південно-східної Азії базується на вивченні і застосуванні цілющих властивостей природно-кліматичних та фізичних чинників субрегіону, характеру його дії на організм людини, можливості використання для лікування і профілактики захворювань, а також з метою оздоровлення.

Благодатний клімат у країнах субрегіону має цілющі характеристики у лікувальних та оздоровчих цілях. Широко використовується весь комплекс природних ресурсів: бальнеологічні, грязелікувальні, кліматологічні, геліологічні, аерологічні, таласологічні.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА В КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

3.1. Сучасні проблеми розвитку курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії

Зростання числа туристів на курортах Південно-Східної Азії супроводжується також проблемами, пов'язаними з екологією та соціально-економічними проблемами. Недостатня кількість водних ресурсів, забруднення морських вод та пляжів, надмірна забудова територій та інші проблеми можуть негативно впливати на розвиток курортів [9, с. 46]. Більшість курортів у цьому регіоні, зосереджені на узбережжі, що призводить до зменшення природних екосистем та порушення екологічної рівноваги.

Додатковою проблемою є соціально-економічна нерівність, яка може спричинити конфлікти між місцевими жителями та туристами. На деяких курортах місцеві жителі можуть втрачати доступ до пляжів та інших ресурсів, що призводить до недовіри та негативного ставлення до туристів. Крім того, зростання туризму може також призводити до збільшення цін на нерухомість та продукти, що не завжди є доступними для місцевих жителів [9, с. 46].

В свою чергу, геополітичний чинник є також важливим фактором розвитку туристичної індустрії у країнах Південно-Східної Азії. Дестабілізація світової або державної політичної ситуації впливає на функціонування туристичної галузі, оскільки територія яку вражає геополітичний чинник має обмежені можливості для залучення туристів [9, с. 21].

Нестабільна внутрішньополітична ситуація у країнах Південно-Східної Азії у вигляді демонстрацій, державних переворотів, терористичних актів, військових конфліктів призводить до зменшення міжнародних туристичних потоків, що негативно позначається на стані туризму. Так, у 2014 році

постраждав туристичний ринок Тайланду та Філіппін, коли відвідуваність туристами цих країн зменшилася практично на 700 тисяч.

Спостерігається також постійна напруга на туристичних маршрутах релігійного характеру, наприклад, на Філіппінах.

Одним з надзвичайно важливих геополітичних чинників, який негативно відбився на розвитку сучасного туризму, було виникнення та поширення епідемій небезпечних хвороб. Прикладами слугують випадки поширення атипової пневмонії SARS-CoV з 2002 по 2004, вірусна інфекція COVID-19, які спричинили масштабні збитки у туристичній сфері [9, с. 47].

Серед найбільших негативних чинників, які спричиняли збитки для розвитку туризму у субрегіоні, були терористичні атаки на острові Балі у 2002 і 2005 роках; терористичне захоплення південної частини міста Мараві на Філіппінах у 2017 році; серія терактів на острові Ява в Індонезії у 2018 році; постійні територіальні суперечки, які точаться з 2009 року між КНР, В'єтнамом, Тайванем, Філіппінами, Малайзією та Бруней; військовий конфлікт на релігійній основі між Камбоджею і Таїландом у 2011 році; політичні протести у Бангкоку в Таїланді у 2008-2009 роках; військові дії, терор і залякування населення держави на території Східного Тимору; кібератаки в Індонезії у 2017 році тощо, що призвело у свій час до значного скорочення зростання ВВП, порушення торгових потоків і затримки заїзду іноземних туристів у субрегіон [9, с. 60].

Окрім зазначених вище, слід виокремити наступні проблеми розвитку курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії, як:

✓ Екологічні проблеми: Незаконне вирубування лісів, викиди відходів та інші дії, що порушують екосистему, є серйозною загрозою для курортного господарства. Тому, важливо звернути увагу на екологічний стан природи та водних ресурсів, які є основою туристичної індустрії курортів. Необхідно вживати заходів щодо збереження природного середовища та зменшення негативного впливу туристичної діяльності на природу.

✓ Недостатня розвиненість інфраструктури: Багато країн Південно-Східної Азії стикаються з проблемою недостатньої розвиненості інфраструктури на курортах, такої як дороги, аеропорти, готелі, розваги та інші. Це може стати перешкодою для залучення більшої кількості туристів та погіршити їхнє враження від відпочинку.

✓ Недостатність фінансування: Країни Південно-Східної Азії можуть стикатися з проблемою недостатнього фінансування курортного господарства. Уряди та приватні інвестори повинні вкладати значні кошти у покращення інфраструктури та підвищення якості обслуговування, щоб привернути більше туристів та збільшити дохід від туризму [9, с. 61].

✓ Конкуренція з іншими регіонами: Курортні регіони в країнах Південно-Східної Азії змагаються з іншими регіонами, такими як Європа та Америка, які також мають великий туристичний потенціал. Для збільшення конкурентоспроможності курортів Південно-Східної Азії необхідно проводити системні заходи з покращення інфраструктури, включаючи будівництво та ремонт готелів, доріг, аеропортів, залізниць та інших транспортних засобів. Крім того, необхідно здійснювати дієву рекламну кампанію та маркетингові заходи з просування курортів на міжнародному рівні [9, с. 61].

Крім того, важливо розвивати міжнародне співробітництво з іншими країнами, що має сприяти обміну досвідом та залученню іноземних інвестицій в галузь курортного господарства. Хоча, регіональному співробітництву в цілях розвитку і просування туризму у країнах Південно-Східної Азії вже приділяється все більше уваги, що дозволить популяризувати туристичні напрямки та коридори, залучити значну кількість міжнародних туристів, удосконалити інфраструктуру і т. ін.

Слід зазначити, що закінчення «холодної війни» в Азійсько-Тихоокеанському регіоні ознаменувало нову еру міжнародного співробітництва [9, с. 62]. У 1967 році з метою подальшого соціального прогресу, захисту миру та стабільності була створена Асоціація країн

Південно-Східної Азії (АСЕАН). Асоціація ухвалила спільний план розвитку туризму до 2025 року, згідно з яким передбачається усунути диспропорцію розподілу туристичних потоків у межах субрегіону, підвищити конкурентоспроможність туристичного сектору, забезпечити заходи з безпеки, просувати Південно-Східну Азію як єдиний туристичний субрегіон [9, с. 60].

Спільна стратегія розвитку туризму в АСЕАН передбачає: стимулювання регіонального туризму; відвідування декількох країн АСЕАН; розробка національними туристичними агенціями пропозицій єдиної туристичної дестинації; обґрунтування ефективних інвестиційних рішень; проектування ефективного розвитку рекреаційно-туристських територій [9, с. 62].

Існують, крім цього, регіональні туристичні проекти в межах двох трикутників зростання: Індонезія-Малайзія-Сінгапур, Індонезія-Малайзія-Таїланд. В основу програм покладено ідею про необхідність формування спільного туристичного бренду для країн Південно-Східної Азії.

Важливо забезпечити високу якість обслуговування та розвиток інфраструктури на курортах. Наприклад, необхідно розвивати мережу готелів та ресторанів, відповідних міжнародним стандартам, забезпечувати належний рівень безпеки та здоров'я туристів, розвивати розваги та екскурсійні маршрути. Також важливим аспектом є підвищення кваліфікації кадрів, які займаються обслуговуванням туристів на курортах. Необхідно забезпечити професійний рівень мовного володіння персоналу, а також здатність до адаптації до культурних особливостей туристів з різних країн.

Проте, забезпечення якісної робочої сили може стати викликом для курортів у країнах Південно-Східної Азії, особливо в регіонах, де недостатньо розвинена інфраструктура та сервіси. Відповідно, уряди цих країн повинні розвивати програми професійної підготовки та підвищення кваліфікації для місцевих жителів, щоб забезпечити робочу силу з необхідними навичками та знаннями.

Отже, для успішного розвитку курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії необхідно проводити системні заходи щодо поліпшення інфраструктури, екологічної ситуації та якості обслуговування, а також здійснювати маркетингові заходи та сприяти міжнародному співробітництву.

3.2. Концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії

Управління санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії вимагає особливого підходу до маркетингу. Одна з головних причин полягає у тому, що ринок санаторно-курортних послуг в цьому регіоні є досить конкурентним і динамічним, що вимагає від операторів санаторно-курортного бізнесу докладних досліджень ринку та відповідного маркетингового планування [11, с.33-36].

Основна концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії полягає в тому, щоб залучати клієнтів за допомогою ефективних маркетингових стратегій та пропонувати їм високоякісні послуги. Основні складові такої концепції маркетингу включають наступні елементи:

- ✓ Аналіз ринку та клієнтів. Маркетинговий аналіз повинен бути проведений перед тим, як розпочати рекламну кампанію. Оцінка ринку та клієнтів допоможе зрозуміти, які послуги потрібні та в який спосіб краще залучити потенційних клієнтів.
- ✓ Визначення цільової аудиторії. Одним з ключових аспектів маркетингу є визначення цільової аудиторії. Визначення конкретної аудиторії допоможе вам налаштувати свої маркетингові стратегії і дізнатися про їхні вимоги і потреби.
- ✓ Розробка унікальної пропозиції продукту. Важливо розробити унікальну пропозицію продукту, щоб виділитися серед конкурентів та привернути увагу клієнтів. В санаторно-курортному бізнесі це

може означати розробку тематичних програм, які відповідають інтересам та потребам конкретної цільової аудиторії. Наприклад, для людей, які хочуть позбутися від стресу, можуть бути розроблені програми з йогою, медитацією та масажем. Для тих, хто цікавиться здоровим харчуванням, можуть бути запропоновані програми з індивідуального підходу до харчування, а також кулінарні майстер-класи.

- ✓ Використання цифрових маркетингових інструментів. Стратегія маркетингу в санаторно-курортному бізнесі повинна включати використання цифрових маркетингових інструментів, таких як рекламні кампанії в соціальних мережах, електронна розсилка та пошуковий маркетинг. Ці інструменти дозволяють операторам санаторно-курортного бізнесу докладніше досліджувати поведінку клієнтів та відповідно налаштовувати свої маркетингові стратегії.

Підтримка клієнтів. Важливо не забувати про підтримку клієнтів після придбання продукту або послуги. Це може бути досягнуто за допомогою взаємодії з клієнтами на соціальних мережах, електронній пошті або телефоні. Це допоможе підтримувати відносини з клієнтами та підвищити їх задоволеність від послуг [11, с. 40].

Отже, концепція маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії базується на дослідженні ринку туризму та визначенні потреб та побажань цільової аудиторії. Важливо звернути увагу на особливості культурного контексту регіону та місцеві традиції, щоб адаптувати маркетингові стратегії до місцевих умов.

Одним з головних факторів успіху маркетингу туризму є розробка комплексної стратегії, яка включає в себе рекламу та продажі туристичних пакетів, розвиток інфраструктури, підтримку місцевих туристичних підприємств, створення умов для зручного перебування туристів та багато іншого [11, с. 45].

Також важливо звернути увагу на те, що Південно-Східна Азія має багату історію та культуру, тому варто пропонувати туристам унікальні культурні та історичні маршрути, щоб залучити їх до подорожей в цей регіон.

Іншим важливим аспектом є розвиток екологічного туризму, збереження природних ресурсів та захист екосистем. Маркетингові стратегії повинні сприяти популяризації екологічного туризму та підтримці проектів зі збереження природи.

Крім того, варто звернути увагу на зростаючу популярність онлайн-бронювань та мобільних додатків для планування подорожей. Маркетингові стратегії повинні бути націлені на розвиток зручних та доступних онлайн-сервісів для туристів [11, с. 48].

Узагалі, маркетинг туризму в країнах Південно-Східної Азії потребує комплексного та гнучкого підходу, щоб відповідати потребам ринку та ефективно конкурувати з іншими регіонами. Конкуренція в галузі туризму є дуже високою, тому необхідно розробляти та застосовувати інноваційні технології та підходи, щоб привернути увагу туристів та збільшити потік туристів до регіону.

Одним з ефективних методів маркетингу туризму є співпраця з туристичними агентствами та туроператорами. Це дає можливість показати туристам всі переваги подорожі до Південно-Східної Азії та привернути їх до купівлі турів [11, с. 49].

Також важливо звернути увагу на рекламну кампанію. Кампанія повинна бути максимально інформативною та привабливою для цільової аудиторії, а також розроблена з урахуванням особливостей культурного контексту регіону. Наприклад, важливо використовувати місцеву мову та культурні символи у рекламних матеріалах, щоб створити більш довірливу атмосферу між туристом та регіоном.

Крім того, розвиток цифрових технологій та соціальних мереж дозволяє ефективно просувати туристичні послуги та маркетингові кампанії.

Наприклад, використання відео та фотоматеріалів у соціальних мережах дозволяє показати всі переваги подорожі до Південно-Східної Азії та привернути увагу більшої аудиторії. Узагалі, маркетинг туризму в країнах Південно-Східної Азії має бути спрямований на підвищення обізнаності та привабливості регіону, розвиток інфраструктури та послуг, забезпечення комфортної та безпечної подорожі для туристів.

Крім того, маркетингові стратегії повинні бути орієнтовані на різноманітність туристичних пропозицій [11, с. 49]. Країни Південно-Східної Азії мають багату культурну та природну спадщину, що може бути привабливою для туристів з різних країн. Тому, маркетингові стратегії повинні пропонувати різноманітні туристичні пропозиції, які відповідають інтересам та потребам різних категорій туристів.

Окрім того, маркетинг туризму має бути спрямований на створення різних туристичних маршрутів та пакетів, які включають в себе не тільки основні туристичні місця, але й менш відомі, але цікаві для відвідування місця. Це дозволить туристам дізнатися більше про культуру та традиції країни, а також дозволить підтримувати розвиток регіонів, які менш популярні серед туристів [11, с. 47].

Нарешті, маркетинг туризму має бути спрямований на підвищення якості та доступності туристичних послуг. Країни Південно-Східної Азії повинні розвивати та покращувати інфраструктуру та послуги, щоб забезпечити комфортну та безпечну подорож для туристів. Також необхідно розробляти та пропонувати різні туристичні пакети з різними ціновими категоріями, щоб забезпечити доступність для різних категорій туристів.

ВИСНОВКИ

Туризм у сучасному світі – соціально-економічне явище міжнародного масштабу. Швидкий розвиток міжнародного туризму спричинений глобалізацією внаслідок розширення політичних, економічних, наукових й культурних зв'язків між державами.

Високі темпи росту туристичних поїздок та розвиток інфраструктури туристичного бізнесу призводять до загострення конкуренції на світовому туристичному ринку. Проте країни Південно-Азійського субрегіону виявляють здатність конкурувати з іншими країнами світу у цьому напрямку. Південно-Азійський субрегіон поступово перетворюється на один із світових туристичних лідерів, що активно залучає туристичні потоки. Провідними країнами є Таїланд, Сінгапур та Малайзія.

Туристичні поїздки до країн Південно-Східного азійського субрегіону дозволяють ознайомитися з великою культурно-національною спадщиною та традиціями народів цих азійських країн, зі східною філософською думкою, зі східною медициною, східним бойовим мистецтвом, з багатою флорою та фауною, а також з перспективними напрямками розвитку туристичного бізнесу: шоп-туризму, медичного туризму, екологічного туризму, спортивного туризму. Переважна більшість прибуттів у субрегіон пов'язана з медичним, або оздоровчо-лікувальним, туризмом.

Вигідне географічне розташуванням країн Південно-Східної Азії, унікальні природно-рекреаційні ресурси, своєрідні історико-культурними пам'ятки і самобутня культура цього субрегіону, все це дозволяє практично всім країнам Південно-Східної Азії спеціалізуватися на схожих видах туризму таких, як рекреаційний, лікувальний-оздоровчий (медичний), культурно-пізнавальний, діловий та релігійний туризм, з яких три останні, скажімо так, мають супроводжувальний характер.

Лікувально-оздоровчий туризм виник як новий вид курортної медицини та курортної діяльності на принципово нових підходах, застосованих до

функціонування оздоровчих заходів. До компетенції такого виду туризму належить вивчення організації роботи санаторно-курортної галузі з точки зору технології подорожі. У лікувально-оздоровчі заклади нового покоління приймаються на відпочинок здорові, ослаблені та хворі особи. Результатом перебування у таких закладах стан здоров'я людини відновлюється та поліпшується, вона отримує заряд бадьорості і наснаги. Туристичний продукт формується у межах лікувальної, або оздоровчої, технології.

Важливими складовими поняття *лікувально-оздоровчий туризм* є такі основні блоки: медичний блок, який спирається на природні, кліматичні ресурси та на нові методи лікування; історико-культурний, рекреаційний блок та господарсько-управлінський блок.

Основними факторами, які впливають на привабливість Південно-Східного азійського регіону, є природно-рекреаційні фактори, серед яких: сприятлива екологічна обстановка; наявність цікавих природних об'єктів й пам'яток; екологічні характеристики ландшафтів; наявність бальнеологічних курортів та санаторіїв; стан природних ландшафтів; особливості геологічної та геоморфологічної будови території; наявність рідкісних видів флори і фауни; наявність можливостей для полювання і риболовлі; особливості гідрологічного режиму на території; наявність особливо охоронних природних територій; наявність рідкісних біоценозів та екосистем.

До позитиву, що стосується всіх без виключення країн Південно-Східної Азії, належить: унікальна екзотична тропічна природа, можливість поєднання лікування з цікавими діловими поїздками, стан розважального туризму, високий рівень індустрії розваг, першокласний шопінг (вирізняються Таїланд та Сінгапур); віддаленість від основних туристичних регіонів (у першу чергу, це острівні держави); території, що омиваються водами Тихого та Індійського океанів; величезна, надзвичайна містка для прийому туристів територія (Австралія, Океанія); значне розмаїття та багатство природних ландшафтів та рекреаційних ресурсів; розміщення

найважливіших світових святинь й центрів паломництва; етнічна різнобарвність субрегіону (Філіппіни).

До негативних моментів, що гальмують темпи зростання туризму взагалі, та лікувально-оздоровчого, зокрема, відносяться: несприятливі природні умови для туризму на великих територіях ряду країн (пустелі, високогір'я зі складним рельєфом, джунглі, островні держави); слабкий розвиток транспортної та туристичної інфраструктури ряду країн (Камбоджа, М'янма, Філіппіни); домінування ідеологічних інтересів над економічними в ряді країн, як наслідок цього економічна відсталість цих країн, їх невідповідність до прийому туристів, відсутність належного сервісного обслуговування (Камбоджа, В'єтнам); низькі темпи розвитку економіки ряду країн (Камбоджа, Лаос, В'єтнам, країни Океанії); неграмотність населення, погане володіння населення іноземними мовами; демографічна ситуація; низький освітній та культурний рівень населення регіону, загроза геополітичної нестабільності (Східний Тимор, Камбоджа, Філіппіни).

Південно-Східна Азія входить до складу Азійсько-Тихоокеанського регіону, який посідає 2 місце у світі за показниками міжнародних туристичних прибуттів – 364 млн., що становить 25 % від загальної їх кількості.

До складу Південно-Східного субрегіону входять 11 країн, серед яких: Таїланд, Лаос, В'єтнам, М'янма, Філіппіни, Малайзія, Камбоджа, Індонезія, Сінгапур, Східний Тимор і Бруней. Південно-Східна Азія займає лідируючі позиції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, щорічно сюди приїждять приблизно 138,6 млн. осіб. Частка її на світовому туристичному ринку дорівнює 9,2 %.

Загально відомо, що Південно-Східна Азія посідає шосте місце у світі за показниками прямих надходжень у бюджет від туристичної індустрії, поступаючись у цьому лише Східній Європі, Латинській Америці, Північно-Східній Азії, Європейському Союзу та Північній Америці.

Високу залежність від туристичної діяльності виявляють Камбоджа, Малайзія, Таїланд, Лаос, Філіппіни (до 32 % у загальному ВВП), менш залежними у цьому плані є Сінгапур, Індонезія і В'єтнам, Бруней, М'янма і Східний Тимор.

За даними ВТО серед країн субрегіону найпопулярнішими за міжнародними прибуттями (див. Додаток В, рис. 2.21) є: Таїланд – 9 місце (38,2 млн. осіб), Малайзія – 15 місце (25,8 млн. осіб), В'єтнам – 26 місце (15,5 млн. осіб), Сінгапур – 29 місце (14,7 млн. осіб), Індонезія – 32 місце (13,4 млн. осіб), Філіппіни – 47 місце (7,2 млн. осіб). За доходами у регіоні лідирують: Сінгапур – 19 місце (20,5 млрд. дол.), Малайзія – 21 місце (19,6 млрд. дол.), Індонезія – 26 місце (16,4 млрд. дол.), В'єтнам – 35 місце (10,1 млрд. дол.), Філіппіни – 42 місце (7,5 млрд. дол.).

На початок 2020 року з поширенням пандемії Covid-19 спостерігалось різке зниження відвідувань.

За даними ВТО до світових країн-лідерів згідно показників туристичних прибуттів входять Таїланд, Малайзія, Сінгапур і В'єтнам. М'янмі, Брунеї і Східному Тиморі значно їм поступаються за такими самими показниками. Причиною даної диспропорції у розподілі туристичного потоку є соціально-економічні проблеми. Останнім часом популярним є так званий своєрідний обмін туристами. Так, до Малайзії зазвичай їдуть туристи із Сінгапуру, Індонезії, Таїланду і Бруней, а до Таїланду – з В'єтнаму, Малайзії та Сінгапуру.

У підсумку, розвиток курортного господарства в країнах Південно-Східної Азії має великий потенціал, проте вимагає комплексного підходу та співпраці між державними органами, місцевими громадами, туристичними компаніями та іншими зацікавленими сторонами. Тільки таким чином можна забезпечити сталий розвиток туризму та його позитивний вплив на економіку та соціальні аспекти країн Південно-Східної Азії.

РЕЗЮМЕ

Авраменко Ярослав Сергійович

КУРОРТНА СПРАВА У КРАЇНАХ ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Курсова робота на тему «Курортна справа у країнах Південно-Східної Азії» розглядає туристичний потенціал та інфраструктуру курортів країн Південно-Східної Азії, таких як Таїланд, Малайзія, Індонезія, Філіппіни, В'єтнам та Камбоджа. У роботі аналізуються туристичні ресурси країн, зокрема, географічне положення, кліматичні умови, природні та культурні пам'ятки, досліджується вплив курортної справи на економіку країн, зокрема на збільшення ВВП, збільшення зайнятості та розвиток інфраструктури. Також у роботі також розглянуто головні проблеми та перешкоди, з якими стикаються курортні міста країн Південно-Східної Азії, такі як екологічні проблеми, соціальні конфлікти тощо та запропоновано концепцію маркетингу в управлінні санаторно-курортною діяльністю в країнах Південно-Східної Азії.

Результати дослідження показують, що курортна справа є важливим сектором економіки країн Південно-Східної Азіїю, а розвиток туристичного сектора має великий потенціал для подальшого зростання.

Ключові слова: туризм, курортна справа, лікувально-оздоровчий туризм, санаторно-курортна діяльність, бальнеологічні курорти, Південно-Східно-Азійський субрегіон.

RESUME

Yaroslav Serhiyovych Avramenko

RESORT BUSINESS IN THE COUNTRIES OF SOUTH-EAST ASIA

The term paper on "Resort Business in Southeast Asia" examines the tourism potential and infrastructure of resorts in countries such as Thailand,

Malaysia, Indonesia, the Philippines, Vietnam, and Cambodia. The paper analyzes the tourism resources of these countries, including their geographical location, climatic conditions, natural and cultural landmarks, and studies the impact of resort business on the economies of these countries, particularly in terms of increasing GDP, employment, and infrastructure development. The paper also discusses the main problems and obstacles faced by resort cities in Southeast Asia, such as environmental issues, social conflicts, and proposes a marketing concept for managing sanatorium and resort activities in these countries.

The research findings demonstrate that the resort business is an important sector of the economy in Southeast Asian countries, and the development of the tourism industry has enormous potential for further growth.

Keywords: tourism, resort business, medical and health tourism, sanatorium and resort activities, balneological resorts, Southeast Asian sub-region.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Врублевська О. О., Катеруша Г. П., Гончарова Л. Д. Кліматологія: підруч. для студентів ВНЗ. Одеса : Екологія, 2013. 343 с.
2. Гедін М.С. Методичні засади оцінки туристичного потенціалу України в контексті євроінтеграції. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія “Історія, економіка, філософія”. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2021. Вип. 26. С. 87-99.
3. Заваріка Г. М. Курортна справа: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 264 с.
4. Зубар Н. М., Руть Ю. В., Булгакова М. К. Фізіологія харчування: практикум. Київ : Центр учбової літератури, 2001. 257 с.
5. Клапчук В. М. Основи санаторно-курортної справи: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2012. 136 с.
6. Клапчук В. М. Організація рекреаційних послуг: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2014. 300 с.
7. Кравець О. М., Рябев А. А. Курортологія: підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с.
8. Кравців В. С., Гринів Л. С., Копач М. В. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери: наукове видання. Львів : НАН України 1999. 78 с.
9. Ляшок Д. К. Геополітична ситуація як чинник розвитку туризму у Південно-Східній Азії. Київ, 2020. URL: <https://er.nau.edu.ua>NAU>
10. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Медичний туризм: теорія та практика: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 128 с.
11. Мазаракі А. А., Шаповал С. Л., Мельниченко С.В. та ін. Проектування курортів: навч. посібник. Київ : КНТЕУ, 2014. 304 с.
12. Основи курортології: посібник для студентів та лікарів / за ред. М. В. Лободи, Е. О. Колесника. Київ : Видавництво ФОП Купріянова О. О., 2007. 512 с.

13. Решетченко С. І. Метеорологія та кліматологія: навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 220 с.
14. Савранчук Л. А., Явкін В. Г. Рекреційна географія. URL: https://tourlib.net/books_ukr
15. Скабара Р. М. Країнознавчі аспекти оздоровчо-лікувального туризму: лекція з навчальної дисципліни «ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО». URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/bi>
16. Стафійчук В. І. Рекреалогія: навч. посібник. Київ : Альтпрес, 2006. 264 с.
17. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.

Законодавчі та нормативні документи:

18. Генеральна угода з торгівлі послугами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#Text (дата звернення: 02.03.2023).
19. Глобальний етичний кодекс туризму. URL: <https://geohub.org.ua/node/967#:~:text> (дата звернення: 02.03.2023).
20. Загальна декларація з прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 02.03.2023).
21. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text (дата звернення: 02.03.2023).
22. Конвенція про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 02.03.2023).
23. Конвенція про права осіб з інвалідністю. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення: 02.03.2023).
24. Манільська декларація зі світового туризму. URL: <http://um.co.ua/4/4-12/4-122268.html> (дата звернення: 02.03.2023).

25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 02.03.2023).
26. Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України : веб-сайт. URL: <https://kurort.gov.ua › pro-galuz> (дата звернення: 27.02.2023).
27. Global Wellness Summit : веб-сайт. URL: <https://www.globalwellnesssummit.com/> (дата звернення: 12.02.2023).
28. Text of the Global Code of Ethics for Tourism. URL: https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/migrants/pom99-00_81_84/rc_pc_migrants_pom81_gaya-1.htm (дата звернення: 12.02.2023).
29. The Recommendations from the Second International Conference on Accessible Tourism held November 22-24, 2007 at the United Nations in Bangkok, Thailand. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.accessibletourism.org/resources/bangkok_recommendations_2007_en-2.pdf (дата звернення: 12.02.2023).
30. UNWTO : веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org/ru> (дата звернення: 12.02.2023).
31. Wikipedia, URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Азія>
32. Wikipedia, URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Клімат_Азії
33. Wikipedia, URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Корисні_копалини_Азії#:~:text=Значні%20також%20запаси%20руд%20цинку,промислові%20запаси%20нафти%20в%20Зах.
34. Wikiputesh, URL: <https://wikiputesh.ru/kurorti/224-za-v-etnami-ogljad-5-najkrashhih-kurortiv.html>
35. Wyr, URL: <https://wyr.com.ua/krayiny/tajland-pro-krajinu/kurorti-tayilandu>
36. Vrangal, URL: <http://vrangel.by/countries/cambodia/>
37. Vrangal, URL: <http://vrangel.by/countries/malaysia/>

38. Womanadvice, URL: <https://womanadvice.ru/kurorty-myanmy>
39. Vrangel, URL: <http://vrangel.by/countries/indonesia/>
40. Vrangel, URL: <http://vrangel.by/countries/philippines/>
41. Vrangel, URL: <http://vrangel.by/countries/singapore/>
42. Webnode, URL: <https://travel735.webnode.com.ua/az%D1%96ya/%D1%96ndonez%D1%96ya/dzhakarta/>

ДОДАТКИ**Додаток А****Таїланд**

Рис. 2.1. Пхукет

Рис. 2.2. Крабі

Рис. 2.3. Острів Самуї

Рис. 2.4. Пхі-Пхі

Рис. 2.5. Паттайя

Рис. 2.6. Ко Чанг

Рис. 2.7. Хуа Хін

Рис. 2.8. Као Лак

Рис. 2.9. Ко Панган

Рис. 2.10. Самет

Додаток Б

Малайзия

Рис. 2.11. Куала-Лумпур

Рис. 2.12. Остров Пенанг

Рис. 2.13. Остров Лангкави

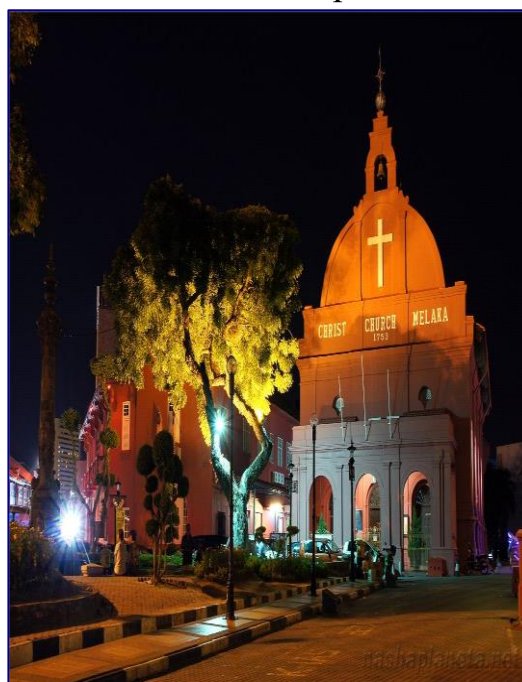

Рис. 2.14. Малакка

Рис. 2.15. Острів Тіоман

Рис. 2.16. Острів Рава

Рис. 2.17. Острови Перхентіани

Рис. 2.18. Острів Реданг

Рис. 2.19. Курорт Камерон

Рис. 2.20. Курорт Джохор-Бару

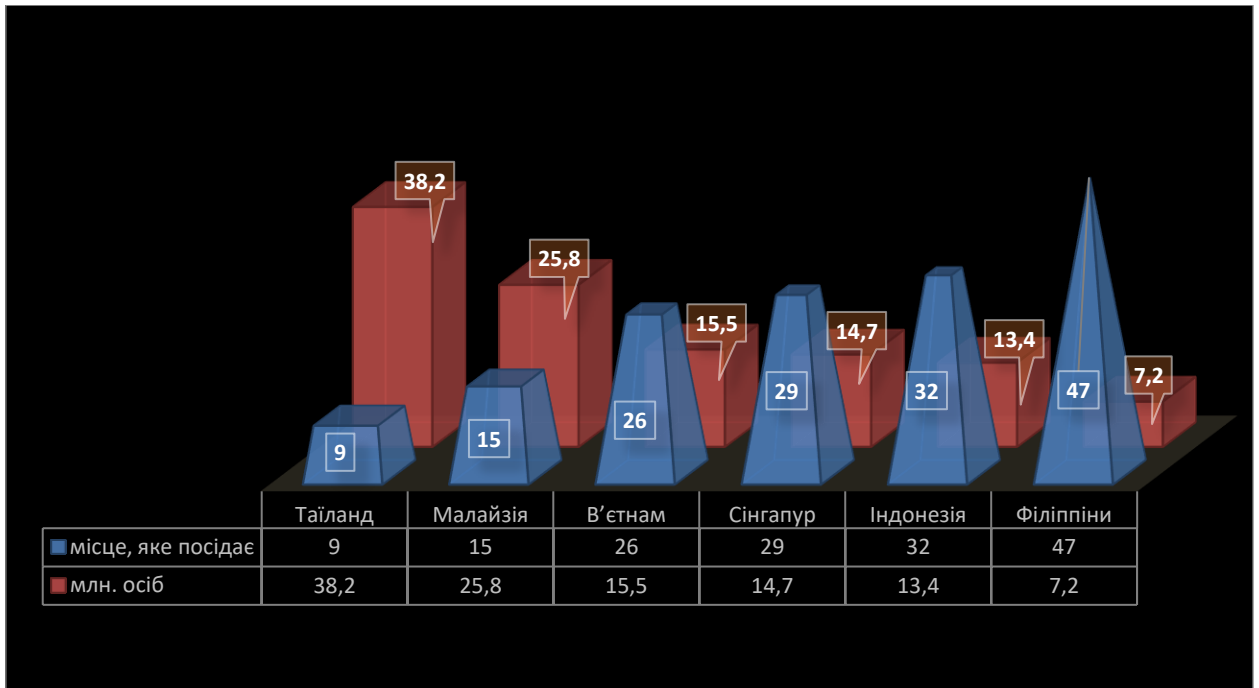

Рис. 2.21. Найпопулярніші субрегіони Південно-Східної Азії за міжнародними прибуттями (складено за [30])